

Lj. Ivić*

OZLJEDE NA RADU U REPUBLICI HRVATSKOJ – SIGURNOSNI POKAZATELJI

UDK 331.45/48:613.65](497.5)
PRIMLJENO: 15.3.2011.
PRIHVAĆENO: 27.4.2011.

SAŽETAK: Zakonom o mirovinskom osiguranju i Zakonom o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu propisano je što se smatra ozljedom na radu u Republici Hrvatskoj. Podaci o ozljedama na radu u 2010. g. koji su dostavljeni u Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu analizirani su prema sigurnosnim pokazateljima. Konačni podaci o broju ozljeda na radu za godinu 2010. još nisu poznati. No, uzorak na kojem je analiza napravljena je reprezentativan i ne očekuju se veća odstupanja niti kada bude poznat točan broj ozlijeđenih radnika u Republici Hrvatskoj.

Izvor podataka su prijave ozljeda na radu koje su poslodavci u 2010. g. dostavljali Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu u svrhu prijave ozljede na radu, a koje su priznate kao ozljede na radu.

Analizom su dobiveni podaci o ozljedama na radu vezani za dobnu i spolnu strukturu ozlijeđenih radnika, djelatnost poslodavca te najčešće izvore, načine i uzroke ozljeda na radu.

Ključne riječi: ozljeda na radu, sigurnost radnika, izvor ozljede, način nastanka ozljede, uzrok ozljede na radu

UVOD

Broj ozljeda na radu u nekoj državi jedan je od ključnih pokazatelja stanja i razvoja sigurnosti i zaštite zdravlja radnika na radu.

U Republici Hrvatskoj sa 31. prosincem 2010. g. izvan snage stavljen je Zakon o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu. Ovime je prestao postojati Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu, a osiguranje radnika od ozljeda na radu i profesionalnih bolesti vraćeno je u nadležnost Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

U ovome članku analizirat će se ozljede na radu koje su se dogodile u 2010. g. kada je na snazi bio Zakon o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu, a Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu osiguratelj radnika od ozljeda na radu.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu (HZZOZZR), u 2008. g. u RH ozlijedilo se 26.046 radnika, a HZZOZZR je priznao 25.164 ozljede na radu. U 2009. g. prijavljeno je 21.826 ozljeda, od čega je HZZOZZR priznao 20.241 ozljedu na radu.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu sukladno Zakonu o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu bio je obavezan dostavljati podatke o priznatim ozljedama na radu, pored ostalih institucija, i Hr-

* Ljiljana Ivić, dipl. ing. (ljivic@hzzzsr.hr), Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, Radoslava Cimermana 64a, 10020 Zagreb.

vatskom zavodu za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu (HZZZSR). Od ukupnog broja ozljeda na radu koje su se dogodile u 2010. g. u HZZZSR do 1. ožujka 2011. g. dostavljeno je 16.025 prijava o ozljedi na radu.

ANALIZA OZLJEDE NA RADU

Izvor podataka za analizu ozljeda na radu u 2010. g. su prijave ozljeda na radu koje su ispunjavali poslodavci i dostavljali Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu, zbog ostvarivanja prava utvrđenih Zakonom o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu.

U Republici Hrvatskoj Zakonom o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu i Zakonom o mirovinskom osiguranju propisano je što se smatra ozljedom na radu, odnosno kada se događaji na radu ne priznaju kao ozljede na radu.

Situacije i događaji koji se u sustavu zdravstvenog osiguranja ozljeda **priznaju** kao ozljeda na radu su:

- ozljeda izazvana neposrednim i kratkotrajnim mehaničkim, fizikalnim ili kemijskim djelovanjem, uzrokovana naglim promjenama položaja tijela, iznenadnim opterećenjem tijela ili drugim promjenama fiziološkog stanja organizma, ako je takva ozljeda uzročno vezana uz obavljanje poslova, odnosno djelatnosti na osnovi koje je ozlijeđena osoba osigurana od ozljeda na mjestu rada,
- ozljeda nastala na redovitom putu od stana do mjesta rada i obrnuto, te na putu poduzetom zbog potreba posla je ozljeda na putu.

Situacije i događaji koji se u sustavu zdravstvenog osiguranja ozljeda **ne priznaju** kao ozljeda na radu su:

- u slučaju skrivljenog, nesavjesnog ili neodgovornog ponašanja na radnome mjestu, kao što je na primjer tučnjava na radnom mjestu ili namjerno nanošenje ozljede sebi ili drugome,

- aktivnosti koje se ne mogu dovesti u kontekst radno pravne aktivnosti, kada se na primjer radni odmor ne koristi za obnovu psihofizičke radne sposobnosti nego za obavljanje privatnih poslova,
- kod pogoršanja kronične bolesti, urođene ili stečene predispozicije zdravstvenog stanja koje mogu imati za posljedicu bolest, kao što je na primjer srčani infarkt koji se dogodio na radnom mjestu kod bolesnika koji boluje od koronarne bolesti.

Ozljeđe koje su se dogodile radnicima na putu od stana do mjesta rada i obrnuto, te na putu poduzetom zbog potreba posla, **nisu** predmet ove analize ozljeda na radu jer poslodavac ne može utjecati na okolnosti zbog kojih je nastala ozljeda radnika na ovaj način.

Prema Zakonu o zaštiti na radu i drugim propisima iz područja sigurnosti i zaštite zdravlja radnika na radu poslodavac je dužan, na temelju općih načela zaštite, poduzeti sve dostupne mjere kako bi rizik za život i zdravlje radnika sveo na najmanju moguću mjeru. Zbog toga će se u ovom članku analizirati ozljede na radu koje se događaju na mjestu rada jer na njih poslodavac može i mora utjecati prema propisima iz područja sigurnosti i zaštite zdravlja radnika na radu. Ako se i pored poduzetih mjera radnik ozlijedi na radu, poslodavac je dužan utvrditi okolnosti pri kojima je nastala ozljeda na radu, propuste koji su doveli do ozljede radnika i poduzeti mjere da se tako nešto više ne ponovi.

Do 1. ožujka 2011. g. u Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu dostavljene su obavijesti za 16.025 ozljeda na radu koje su priznate od Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje zaštite zdravlja na radu. Od toga se 12.281 (76,64%) ozljeda dogodila na mjestu rada, a 3.744 (23,36%) na putu.

Djelatnost prerađivačke industrije s udjelom od 30,67% na prvom je mjestu po broju ozljeda na mjestu rada, slijedi djelatnost građevinarstva sa 11,39%, djelatnost trgovine na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikala

sa 10,72%, *djelatnost prijevoza i skladištenja* sa 7,40% i *djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi* sa 7,25%. Broj ozljeda na mjestu rada u ovih pet područja djelatnosti čini 67,45% od ukupnog broja ozljeda na mjestu rada u svim područjima djelatnosti (Tablica 1).

212 (5,62%) radnika na mjestu rada. Prema području djelatnosti najviše ozljeda na mjestu rada dogodilo se u odjeljku 30 - *proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava* 18,82%, a od toga u skupini 30.1 - *gradnja brodova i čamaca* 16,14% od svih ozljeda na mjestu rada u prerađivačkoj

Tablica 1. Broj ozljeda na radu prema djelatnostima poslodavca

Table 1. Number of work injuries by type of business

Djelatnosti poslodavca prema NKD 2007*	Broj ozljeda na mjestu rada	Broj ozljeda na putu	Ukupno ozljeda na radu
A Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	542	22	564
B Rudarstvo i vađenje	60	14	74
C Prerađivačka industrija	3.767	669	4.436
D Opskrba električnom energijom, plinom, ...	178	62	240
E Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, ...	361	66	427
F Građevinarstvo	1.399	180	1.579
G Trgovina na veliko i na malo; popravak ...	1.317	421	1.738
H Prijevoz i skladištenje	910	213	1.123
I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i ...	559	132	691
J Informacije i komunikacije	112	118	230
K Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	111	170	281
L Poslovanje nekretninama	39	16	55
M Stručne znanstvene i tehničke djelatnosti	199	128	327
N Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	270	81	351
O Javna uprava i obrana; obvezno socijalno ...	799	438	1.237
P Obrazovanje	453	355	808
Q Djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	891	520	1.411
R Umjetnost, zabava i rekreacija	171	69	240
S Ostale uslužne djelatnosti	128	69	197
T Djelatnosti kućanstava kao poslodavaca; ...	1	0	1
Nepoznata djelatnost	14	1	15
Ukupno	12.281	3.744	16.025

*Odluka o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (NKD).

Kako se najveći broj ozljeda na radu događa u *prerađivačkoj industriji*, analizirat će se broj ozljeda na radu prema odjeljcima unutar područja djelatnosti C - *prerađivačka industrija* (NKD 2007.). S obzirom da dio poslodavaca u prijavi ozljede na radu nije naveo odjeljak prerađivačke industrije u koji pripada njihova djelatnost, podaci za te poslodavce su u Tablici 2 stavljani pod C - *prerađivačka industrija*. Iz Tablice 2 vidljivo je da se kod tih poslodavaca ozlijedilo

industriji. Po učestalosti broja ozljeda na radu u prerađivačkoj industriji slijede: 10 - *proizvodnja prehrambenih proizvoda* sa 18,23% i 25 - *proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme* sa 13,59% što čini 50,65% svih ozljeda na mjestu rada koje su se dogodile u ovoj grani djelatnosti.

Prema statistici Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, broj ozljeda na radu vezan za odjeljak *proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava*, naju-

čestaliji je u skupini *gradnja brodova i čamaca*, gdje je vidljivo smanjenje sa 1.636 u 2006. g. na 934 u 2009. g.

Broj ozljeda na radu u proizvodnji prehrambenih proizvoda u proteklom razdoblju nije se značajnije smanjio. Kao što je vidljivo u Tablici 2, tijekom 2010. godine, broj ozljeda na mjestu rada u djelatnosti *proizvodnja prehrambenih proizvoda* veći je od broja ozljeda u djelatnosti *gradnja brodova i čamaca*.

Od ukupnog broja ozlijeđenih radnika 10.258 (64,01%) je muškaraca i 5.762 (35,96%) su žene, dok za 5 (0,03%) osoba nije naveden spol.

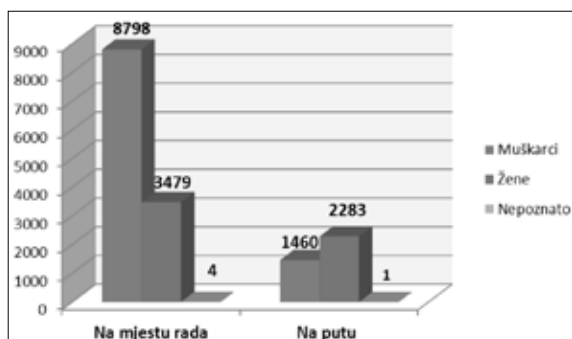
Na mjestu rada ozlijeđeno je 8.798 (71,64%) muškaraca i 3.479 (28,33%) žena, a na putu 1.460 (39,00%) muškaraca i 2.283 (60,98%) žene (slika 1).

Od ukupnog broja ozlijeđenih muškaraca, na mjestu rada ih je ozlijeđeno 85,76% a na putu 14,23%, dok je od svih ozlijeđenih žena na mjestu rada ozlijeđeno 60,37%, a na putu 39,62%.

Tablica 2. Broj ozljeda na radu u prerađivačkoj industriji

Table 2. Number of work injuries in the processing industry

Područja djelatnosti	Na mjestu rada	Na putu	Ukupno
C PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	212	31	243
10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	687	120	807
11 Proizvodnja pića	77	17	94
12 Proizvodnja duhanskih proizvoda	5	2	7
13 Proizvodnja tekstila	53	25	78
14 Proizvodnja odjeće	84	50	134
15 Proizvodnja kože i srodnih proizvoda	50	30	80
16 Prerada drva i proizvoda od drva i pluta, osim namještaja; proizvodnja proizvoda od slame i pletarskih materijala	250	16	266
17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	62	8	70
18 Tiskanje i umnožavanje snimljenih zapisa	25	13	38
19 Proizvodnja koksa i rafiniranih naftnih proizvoda	81	32	113
20 Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda	75	17	92
21 Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda i farmaceutskih pripravaka	27	16	43
22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	84	11	95
23 Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda	200	34	234
24 Proizvodnja metala	151	27	178
25 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	512	54	566
26 Proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme	1	0	1
26 Proizvodnja računala te elektroničkih i optičkih proizvoda	17	7	24
27 Proizvodnja električne opreme	75	38	113
30 Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava	101	18	119
<i>30.1 Gradnja brodova i čamaca</i>	608	55	663
31 Proizvodnja namještaja	149	18	167
32 Ostala prerađivačka industrija	103	24	127
33 Popravak i instaliranje strojeva i opreme	78	6	84
Ukupno za prerađivačku industriju	3.767	669	4.436

Slika 1. Ozlijeđeni radnici prema spolu i mjestu ozljede

Figure 1. Injured workers by sex and place of injury

Iz Tablice 3 vidi se odnos dobi i spola ozlijeđenih radnika na mjestu rada. Najveći broj ozlijeđenih radnika je dobi između 18 i 60 godina starosti, što je i očekivano jer najveći broj radnika pripada u tu dobnu skupinu. Za 41 radnika poslodavci u prijavi ozljede na radu nisu naveli dob radnika.

Od 12.281 ozlijeđenog radnika na mjestu rada ozlijedilo se 6 osoba mlađih od 18 godina i 218 osoba starijih od 60 godina. Kod muškaraca najveći broj ozljeda je u dobnoj skupini između 18 i 30 godina starosti, a kako raste dob radnika tako se postupno smanjuje broj ozljeda, ali ne značajno. Kod žena odnos dobi i broja ozljeda na mjestu rada je nešto drugačiji, najviše ih je ozlijeđeno u dobi od 41. do 50. godine. Jedan od razloga zašto se muškarci puno više ozljeđuju u dobi od 18. do 40. godine je taj što je veći broj mlađih muškarca zaposlen u djelatnostima u kojima se događa najveći broj ozljeda na radu (prerađivačka industrija, građevinarstvo ...).

Općenito se mladi radnici više ozljeđuju zbog nedostatka radnog iskustva, a često od poslodavca nisu dobili točne upute na koji način trebaju obaviti određeni posao, ili ako su dobili upute, kontrola poslodavca drže li se radnici danih uputa je često slaba ili nikakva. Pored navedenog, iako je Zakonom o zaštiti na radu propisano da svaki radnik mora biti osposobljen za rad na siguran način za poslove koje obavlja, dio radnika nije kvalitetno ili čak nikako osposobljen za rad na siguran način za poslove koje obavlja što

uzrokuje veći broj ozlijeđenih radnika. U zrelijoj dobi kako se povećava radno iskustvo, tako se povećava i subjektivna procjena radnika u sigurno obavljanje posla. Zbog toga se dio tih radnika ne drži propisanih pravila i danih uputa, a zbog slabe kontrole poslodavca, improviziraju kako bi „najlakše i najbrže“ obavili zadani posao, što je razlog dijela ozljeda na radu.

Tablica 3. Ozljeđe na mjestu rada prema spolu i dobnoj skupini

Table 3. Work injuries by sex and age group

Dobne skupine	Muškarci	Žene	Nema podataka	Ukupno
< 18 g.	5	1		6
18 g. – 30 g.	2.527	627	2	3.156
31 g. – 40 g.	2.410	846	1	3.257
41 g. – 50 g.	2.146	1.130		3.276
51 g. – 60 g.	1.540	787		2.327
> 60 g.	144	73	1	218
Nepoznata dob	26	15		41
Ukupno	8.798	3.479	4	12.281

Ozljeđe na radu koje su se dogodile na mjestu rada analizirat će se prema izvoru ozljede, načinu nastanka ozljede i uzroku ozljede. U prijavi ozljede na radu, za izvor, način i uzrok ozljede, poslodavci unose oznake propisane Pravilnikom o evidencijama, ispravama, izvještajima i knjizi nadzora iz područja zaštite na radu koji se primjenjuje kao posebno pravilo temeljem odredbe čl. 44. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 114/03.).

Kao najčešći izvor ozljede na mjestu rada (Tablica 4) navode se: 502 – *prostorije i površine za kretanje osoba na radu* (prerađivačka djelatnost, djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi,...), 350 – *ostala sredstva opreme* (prerađivačka industrija, trgovina na veliko i malo,...), 700 – *ostali izvori ozljede koji nisu obuhvaćeni odgovarajućim oznakama* (prerađivačka djelatnost, javna uprava i obrana,...), 202 – *prijevozna sredstva cestovnog prometa* (prijevoz i skladištenje, javna uprava i obrana,...) i 309 – *ručni alat* (prerađivačka industrija, trgovina na veliko i malo,...).

Prostorije i površine za kretanje osoba na radu u 16,9% slučajeva su izvor ozljede na radu.

Za veliki broj ozljeda na mjestu rada kao izvor su navedene šifre 350 i 700 (ukupno 2.004 ozljede ili 16,3%), što znači da poslodavci nisu utvrdili što je stvarni izvor ozljede na radu koja se dogodila u radnom prostoru.

Prema načinu nastanka ozljeda na mjestu rada (Tablica 5), radnici se najčešće ozljeđuju zbog 1 - pada s visine, u dubinu ili u istoj rav-

nini (30,7%), 3 - sudara radnika s predmetima (24,8%), 9 - ostalih načina nastanka ozljede radnika koji nisu navedeni pod oznakama od 1 do 8 (17,3%) te zbog 2 - pada predmeta na radnika (9,7%). Pad radnika s visine, u dubinu ili u istoj ravnini je najčešći način nastanka ozljede na radu, što je u skladu sa činjenicom da su izvori ozljede najčešće prostori i površine po kojima se radnici kreću i s kojih obavljaju rad. I ovdje za visokih 17,3% slučajeva nije utvrđen način na koji se dogodila ozljeda na radu.

Tablica 4. Najčešći izvori ozljeda prema djelatnostima

Table 4. Most common causes of injuries in different business activities

Djelatnost prema NKD 2007	202	309	350	502	700	Ostalo	Ukupno
C – Prerađivačka industrija	89	262	337	450	199	2.430	3.767
F – Građevinarstvo	55	83	137	203	102	819	1.399
G – Trgovina na veliko i malo	75	103	159	195	99	686	1.317
H – Prijevoz i skladištenje	145	12	29	109	47	568	910
Q – Djelatnost zdrav. zaštite i socijalne skrbi	60	32	143	230	112	314	891
O – Javna uprava i obrana	102	9	15	148	132	393	799
I – Djelat. pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	17	58	65	123	54	242	559
A – Poljopriv., šumar. i ribar.	11	43	25	104	21	338	542
P – Obrazovanje	12	13	38	149	74	167	453
Sve ostale djelatnosti	167	56	81	361	135	844	1.644
Ukupno	733	671	1.029	2.072	975	6.801	12.281

Tablica 5. Način nastanka ozljeda na radu prema djelatnostima

Table 5. How work injury was sustained in different business activities

Djelatnosti prema NKD 2007	1	2	3	4	9	Ostalo	Ukupno
C - Prerađivačka industrija	846	460	1.156	423	427	455	3.767
F - Građevinarstvo	490	190	330	100	161	128	1.399
G - Trgovina na vel. i malo	353	124	380	95	264	101	1.317
H - Prijevoz i skladištenje	301	51	111	71	316	60	910
Q - Djelatnost zdrav. zašt. i ...	308	49	260	25	149	100	891
O - Javna uprava i obrana	296	19	108	13	281	82	799
I - Djelat. pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	183	44	175	12	73	72	559
A - Poljopriv., šumar. i ribar.	169	83	147	51	61	31	542
P - Obrazovanje	236	33	62	13	71	38	453
Sve ostale djelatnosti	592	142	320	101	324	165	1.644
Ukupno	3.774	1.195	3.049	904	2.127	1.232	12.281

Prema prijavama ozljeda na radu koje su ispunili poslodavci i dostavili HZZOZZR-u, najčešći uzrok ozljeda na radu (Tablica 6) koje su se dogodile u protekloj godini bila je *viša sila – 891*. Zbog toga je ozlijeđeno 3.628 ili 29,5% svih ozlijeđenih radnika. Kako je već navedeno, najčešći izvor ozljeda na radu su prostori i površine po kojima se radnici kreću i s kojih obavljaju rad, a način na koji se ozljeđuju je pad radnika s visine, u dubinu ili u istoj ravnini. Uzrok takvih ozljeda često je *812 – neispravnost, klizavost i zakrčenost prolaza i površina s kojih se obavlja rad* i to je prema prikupljenim podacima drugi najčešći uzrok ozljeda na radu (2092 ili 17%).

Kada se uspoređi pet najčešćih izvora i načina nastanka ozljeda na radu, nema nikakvog razloga da za trećinu svih ozljeda na mjestu rada uzrok bude viša sila.

Viša sila kao uzrok ozljede na radu može biti neka prirodna nepogoda kao što je zemljotres

ili poplava, a povezano s navedenim izvorima i načinima ozljeđivanja radnika ne uočava se uzročno-posljedična veza. Odredbama Zakona o zaštiti na radu i ostalim propisima iz područja sigurnosti na radu propisano je koje zahtjeve treba ispunjavati građevina namijenjena za rad i sva druga sredstva rada te koje mjere trebaju poduzeti poslodavci kako bi se osigurao najveći mogući stupanj sigurnosti i zaštite zdravlja radnika. Slijedom toga, viša sila kao uzrok ozljede na radu može biti navedena veoma rijetko i to samo u slučajevima velikih i iznenadnih prirodnih nepogoda.

Isto tako za velik broj ozljeda na radu (1.852 ili 15%) kao uzrok ozljede navedena je oznaka *870 – ostala neprimijenjena posebna pravila zaštite na radu*. Činjenica da je za 44,6% svih ozljeda na radu kao uzrok ozljede navedena viša sila i ostala neprimijenjena posebna pravila zaštite na radu pokazuje da poslodavci nisu utvrdili uzrok zbog kojeg se dogodila ozljeda na radu.

Tablica 6. Najčešći uzrok ozljeda na radu prema djelatnostima

Table 6. Most common causes of work injuries in different activities

Djelatnosti prema NKD 2007	812	855	870	880	891	Ostalo	Ukupno
C - Prerađivačka industrija	499	561	888	102	781	936	3.767
F - Građevinarstvo	254	174	124	35	455	357	1.399
G - Trgovina na vel. i malo	115	283	141	151	414	213	1.317
H - Prijevoz i skladištenje	184	38	103	233	169	183	910
Q - Djelatnost zdrav. zašt. i soc. skrbi	185	43	178	63	320	102	891
O - Javna uprava i obrana	89	1	36	135	464	74	799
I - Djelat. pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	98	32	82	26	206	115	559
A - Poljopriv., šumar. i ribar.	176	71	60	10	148	77	542
P - Obrazovanje	105	14	34	17	197	86	453
Sve ostale djelatnosti	387	96	206	180	474	301	1.644
Ukupno	2.092	1.313	1.852	952	3.628	2.444	12.281

ZAKLJUČAK

Uzorak na kojem je rađena analiza čini oko 80% od očekivanog broja ozljeda na radu u 2010. godini u Republici Hrvatskoj.

Prema područjima djelatnosti najveći broj ozljeda na radu dogodio se u prerađivačkoj industriji, zatim slijedi građevinarstvo, trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala, prijevoz i skladištenje i djelatnost zdravstvene zaštite i socijalne skrbi. Od ukupnog broja ozljeda na mjestu rada 8.284 ili 67,45% ozljeda dogodilo se u ovih 5 područja djelatnosti.

U samoj prerađivačkoj industriji najveći broj ozljeda na radu dogodio se u proizvodnji prehrambenih proizvoda, zatim slijedi gradnja brodova i čamaca i proizvodnja gotovih metalnih proizvoda, osim strojeva i opreme.

Gledajući prema spolu, broj ozlijeđenih muškaraca na mjestu rada je 2,5 puta veći od broja ozlijeđenih žena. To se može objasniti činjenicom da je u djelatnostima u kojima se događa najviše ozljeda na mjestu rada pretežito zaposlena muška radna snaga. Ovo nije slučaj u djelatnosti zdravstva i socijalne skrbi gdje se broj ozljeda na radu u posljednjih nekoliko godina kontinuirano povećava.

Analizirajući ozljede na mjestu rada prema sigurnosnim pokazateljima (izvor, način i uzrok ozljede na radu), uočljivo je da se najviše radnika ozljeđuje zbog pada u prostorijama i na površinama po kojima se radnici kreću ili obavljaju rad. Uzrok ovih ozljeda mogu biti neispravne, klizave ili zakrčene površine s kojih se obavlja rad ili prolazi po kojima se kreću radnici. Da bi se smanjio broj ovih ozljeda, u velikom broju slučajeva bilo bi dovoljno da poslodavci više pozornosti posvete redovitom održavanju i čišćenju površina za rad i kretanje, kontroli da se ne odlažu različiti predmeti na putovima za kretanje i sl. Poduzimanje ovih mjera ne zahtijeva velika materijalna sredstva, a može značajno utjecati na smanjenje troškova vezanih za ozljede na radu.

Za veliki postotak ozljeda na radu nisu utvrđeni izvori i načini nastanka, nego su u prijavi ozljede na radu navedene oznake za ostale izvore ozljede, odnosno ostale načine nastanka ozljede koji nisu u Pravilniku obuhvaćeni odgovarajućim navedenim oznakama. Za 44,6% svih ozljeda na radu kao uzrok ozljede navedena je viša sila i ostala neprimijenjena posebna pravila zaštite na radu. To pokazuje da poslodavci nisu utvrdili uzrok zbog kojeg se dogodila ozljeda na radu.

Osobe koje kod poslodavca obavljaju poslove zaštite na radu i koje najčešće ispunjavaju prijavu ozljede na radu su stručne osobe iz područja zaštite na radu koje poslodavcu i njegovim ovlaštenicima pružaju stručnu pomoć u provedbi i unapređenju zaštite na radu. Stručne osobe bi morale, kada se dogodi ozljeda na mjestu rada, precizno utvrditi sigurnosne pokazatelje (izvor, način i uzrok nastanka ozljede) te na osnovi utvrđenog predložiti poslodavcu mjere koje treba poduzeti da se ne bi ponovila takva ili slična ozljeda na radu. Ako za veliki postotak ozljeda na radu nisu utvrđeni stvarni izvori, načini i uzroci ozljeda na radu, onda nije moguće niti predlagati ili poduzimati mjere da se broj ozljeda na radu smanji. Ovo je jedan od razloga zašto se u Republici Hrvatskoj broj ozljeda na mjestu rada značajnije ne smanjuje.

LITERATURA

Odluka o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti, N.N., br. 58/07.

Pravilnik o evidenciji, ispravama, izvještajima i knjizi nadzora iz područja zaštite na radu, N.N., br. 52/84.

Zakon o zaštiti na radu, N.N., br. 59/96., 94/96., 114/03., 100/04., 86/08., 116/08. i 75/09.

Zakon o zdravstvenom osiguranju zaštite zdravlja na radu, N.N., br. 85/06. i 67/08.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo, dostupno na: <http://www.hzjz.hr/>, pristupljeno 2.3.2011.

WORK INJURIES IN THE REPUBLIC OF CROATIA – SAFETY INDICATORS

SUMMARY: The Retirement Act and the Health Insurance at Work Act state what is regarded as injury at work in the Republic of Croatia.

Data on the work injuries in 2010 received by the Croatian Institute for Health Protection and Safety at Work was analysed according to safety indicators. Conclusive data on the number of work injuries in 2010 is not known. However, the sample used in the analysis is representative and no greater aberrations are expected once the exact number of injured workers in the Republic of Croatia is published.

The source of data was the injury reports sent in 2010 by employers to the Croatian Institute for Health Insurance at Work for injuries recognised as work injuries.

The analysis has yielded injury-related information on the following: employee age and sex, type of business activity, most common sources and causes of injury, and how injuries were sustained.

Key words: *work injury, worker safety, source of injury, how injury was sustained, cause of injury*

Professional paper

Received: 2011-03-15

Accepted: 2011-04-27